

УДК 658. 589

Любов Мельник, Назар Романів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Liubov Melnyk, Nazar Romaniv

MANAGEMENT OF INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITY OF DOMESTIC ENTERPRISES

Забезпечення економічного зростання в Україні зумовлює дослідження проблем інвестиційно-інноваційного розвитку сучасних суб'єктів господарювання. Досвід економічно розвинутих країн переконливо свідчить, що в сучасних умовах, зазначені економічні параметри, вирішальним чином залежать від масштабів та якісного рівня інвестиційної діяльності, структурно-технологічних змін на основі інновацій. Можна стверджувати, що саме рівень розвитку і динамізм інвестиційно-інноваційних процесів формують в сучасних умовах стратегічну основу сталого економічного зростання.

Сучасна економіка України характеризується високим рівнем зносу основних фондів, значна їх частина є фізично та морально застарілою. Тому виходом із такого становища є модернізація економіки на основі технологічного інноваційного оновлення. Інноваційний рівень є важливим чинником, що визначає обсяг інвестицій. Нові товари та передові технології стимулюють інвестиції, викликають необхідний підйом, або "хвилю" інвестиційних витрат.

Реальна економічна практика, сучасні умови досягнення основних економічних цілей суспільства вказують на нову якість взаємозв'язків інвестицій та інновацій, формування системи управління ними, дослідити яку повинна сучасна економічна наука.

Виходячи з вище викладеного, управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємства є цілеспрямованим процесом пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних інструментів інвестування, формування збалансованої за визначеними параметрами інвестиційної програми в інноваційний розвиток і забезпечення реалізації інвестиційно-інноваційного портфеля.

Розглядаючи поняття «управління інвестиційно-інноваційною діяльністю» слід звернути увагу на три основні його компоненти, серед яких:

- інвестиційно-інноваційна діяльність;
- об'єкти інвестування в інноваційну діяльність;
- суб'єкти інвестиційно-інноваційної діяльності.

Ці поняття розкривають специфіку та особливості здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності в ринкових умовах. Розглядаючи безпосередньо інвестиційно-інноваційну діяльність підприємств бачимо, що це вкладення інвестицій, або інвестування і сукупність практичних дій з реалізації інновацій.

Об'єктами інноваційно-інвестиційної діяльності є новостворені і модернізовані фонди та оборотні кошти в усіх галузях і сферах національної економіки, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інші об'єкти власності, а також недержавні права і права на інтелектуальну власність. Інвестиційна діяльність здійснюється на ринку інвестицій, який відповідно сформований із таких самостійних сегментів: ринок капітальних вкладень у виробництво основних фондів, ринок нерухомості, ринок цінних паперів, ринок інтелектуальних прав і власності, ринок інвестиційних проектів тощо. При дії загальних принципів інвестиційної діяльності ці

ринки відрізняються об'єктами інвестицій, що визначає специфіку методів, форм, способів аналізу та оцінювання ефективності, надійності, рівня ризиковості інвестицій.

Рух інвестицій передбачає взаємодію суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності. Суб'єктами інноваційно-інвестиційного розвитку є інвестори, замовники, виконавці робіт, користувачі об'єктів інвестиційної діяльності, а також постачальники, юридичні особи (банківські, страхові та посередницькі організації, інвестиційні біржі) та інші учасники інвестиційного процесу. Суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути фізичні та юридичні особи, у тому числі іноземні, а також держави і міжнародні організації.

Таким чином, суб'єктами інвестиційно-інноваційної діяльності визначені, з одного боку, учасники, що володіють вільними інвестиційними ресурсами (інвестори), а з іншого – підприємства, які здійснюють інноваційну діяльність і мають потребу в інвестиційних ресурсах. Третьою стороною інвестиційної діяльності є посередники, що забезпечують взаємодію інвестиційних інститутів із споживачами інвестиційних ресурсів.

Важливе місце в процесі управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємств посідають інвестори та інноватори. За вітчизняним законодавством, інвестором називають юридичну або фізичну особу, яка приймає рішення і здійснює вкладення власних та інших залучених майнових чи інтелектуальних коштів в інвестиційний проект і забезпечує їхнє цільове використання.

Інноваторами можуть бути:

- органи, уповноважені управляти державним і муніципальним майном і майновими правами;
- громадяни, у тому числі іноземні особи;
- підприємства, підприємницькі об'єднання та інші юридичні особи, у тому числі іноземні юридичні особи, держави і міжнародні організації.

Інвестори є вкладниками, замовниками, кредиторами, покупцями, інакше кажучи, вони виконують функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності.

Практично будь-яке підприємство в ринковій економіці безпосередньо пов'язано з фінансовим ринком і як емітент, і як інвестор. Залежно від тактики розрізняють пасивних і активних інвесторів. Перші прагнуть поліпшити стан контрольованого підприємства за період тривалістю кілька років. Інші прагнуть отримати можливість покупки високоліквідних активів; до них належать венчурні інвестори, які спеціалізуються на ризикових вкладеннях, здатних забезпечити інвесторові підвищену прибутковість. Венчурний підприємець вкладає кошти у конкретне підприємство.

Інший суб'єкт інвестиційного процесу – це користувачі об'єктів інвестиційної діяльності. Ними можуть бути фізичні та юридичні особи, державні та муніципальні органи, іноземні держави і міжнародні організації.

Можна виокремити також ще одного учасника інвестиційно-інноваційного процесу – замовника. Замовником можуть бути інвестори, а також інші фізичні та юридичні особи, уповноважені інвестором здійснювати реалізацію інноваційного проекту. При цьому замовник не має втручатися у підприємницьку діяльність інших учасників інвестиційного процесу, якщо це не передбачено договором між ними.

Таким чином, підсумовуючи вище викладене, пропонуємо інвестиційно-інноваційну діяльність розуміти як послідовність вчинків інвестора з вибору, створення інноваційного проекту, його реалізації та ліквідації, а також зі здійснення необхідних додаткових вкладень і залучення інвестиційних ресурсів для фінансування інноваційної діяльності.